

det, hvad hans Ejendom er værd. Det ved han til Punkt og Prikke og meget bedre end en fremmed Kommission, der kommer og ser paa Ejendommen. Han kender hver sur Plet paa sin Jord og hvert raaddent Spær i sit Hus. Han ved, hvilke Reparationer paa Ejendommen der udkræves, og hvilke Svagheder den har. Inger skal komme og lære ham, hvad Ejendommen er værd, det ved han meget bedre. Men dette Forslag vil have, at hele den danske Husmandsstand som ikke endnu har købt, skal umyndiggøres. Den skal ikke selv bestemme, hvad Huset skal koste. Jeg mener ganske vist, at efter de Bestemmelser, der er truffene her, er der al Sandsynlighed for, at disse Afløsningskommissioner vil gøre sig Umage for at komme meget langt ned i Priser, men jeg er ikke ganske overbevist om, at der ikke kan komme enkelte, maaske sjældne Tilfælde, hvor de kan komme til at fastsætte en Sum, som er højere en den, som Husmanden, der bruger Jorden og kender den, synes om. Men jeg kan, som jeg begyndte med, ikke paa nogen Maade indse, at denne Lov er nødvendig. Hvis dette Lovforslag ikke havde været paa Tapetet allerede nogle Aar, er jeg overbevist om, at der allerede vilde have været solgt meget mere, end der nu er solgt, og hvis dette Forslag ikke bliver færdigt i Aar, men kommer igen til næste Aar, vil en meget stor Del af de Huse, der nu er Tale om, blive solgt, for jeg tror, at der endnu er saa megen sund Sans hos Husmandsstanden, at de siger: Hvorfor skal Staten blande sig ind i dette? Efter hvad jeg har hørt, er man paa Landet endnu saa ufordærvet, at man mener, at det, en Mand er retmæssig Ejer af, har Staten ingen Ret til at tage fra ham. Jeg tror derfor, at Salget af Husmandssteder vil gaa ret hurtigt, maaske meget hurtigere end nu, i den allernærmeste Fremtid. Jeg tror, at en hel Del, som ellers gerne vilde opsætte Købet, til de faar samlet flere Penge sammen, eller hvad Grund de nu kan have, vil melde sig og bede om at faa Huset til Købs, fordi de ikke ønsker Statens Indblanding. Det er noget, jeg har hørt ikke fra en enkelt Side, men, skønt jeg for øvrigt paa Grund af, at jeg bor her inde, nu ikke taler med saa mange, fra tre forskellige Sider.

Dette er de almindelige Bemærkninger, jeg finder Grund til at gøre angaaende Forslaget. Men selvfølgelig er der ogsaa en Del Enkeltheder, som jeg synes absolut burde forandres. Jeg begyndte med at sige, at dette Lovforslag var et brugbart Forhandlingsgrundlag. Dermed har jeg ment, at det i store Træk kunde bruges, men

dermed har jeg selvfølgelig ikke givet Tilslutning til alle dets Enkeltheder. En hel Del af disse, som jeg havde tænkt at omtale, er allerede nævnt af det ærede 3die Medlem for 2den Kreds (Godskesen), og jeg skal derfor ikke komme tilbage til dem. Jeg kan dele de Anskuelser, som han har udtalt, men der er alligevel enkelte af disse Punkter, som jeg finder Anledning til at dvæle ved.

Med Hensyn til Betalingen for Gaardene kan jeg ikke indse andet end, at den Maade, hvorpaa man har beregnet den, i Virkeligheden er uheldig. Hvorledes man egentlig er kommet til de Tabeller, der ledsager Lovforslaget, ved jeg ikke. Jeg ved ikke, om de er byggede paa Tabeller, man har faaet i Livsforsikringsselskaberne, men jeg ved blot, at jeg for mit personlige Vedkommende har anstillet mine Beregninger med Hensyn til en enkelt Fæstegaard, og jeg kender Beregninger, der er gjorte af en anden, som har 16 Fæstegaarde. Jeg ved altsaa, hvorledes Regnestykket vil stille sig med Hensyn til disse Tilfælde. Paa den Fæstegaard, jeg har opstillet en Beregning for, var der en Fæsteenke — jeg tror, hun var 75 Aar gammel —, og Gaarden var fæstet for 50 Aar siden for en Afgift af ca. 200 Kr. aarlig. Den paagældende havde altsaa siddet paa Gaarden for en overmaade lav Afgift og i en meget lang Aarrække. Naar dette Lovforslags Forskrifter skulde anvendes paa denne Fæstegaard — den var paa nogle og tres Tønder Land —, vilde den komme til at koste 28,000 Kr. Jeg solgte den for 40,000 Kr., og den Sum, der nu tales om, er mindst dobbelt saa stor. Det viser dog, at 28,000 Kr. — det ligger kun et Par Aar tilbage — bliver en ganske latterlig Betaling, som paa ingen Maade svarer til Gaardens Værdi. En Mand, jeg kender, har 16 Fæstegaarde tilbage; hvis de sælges efter Tvangsreglerne her, vil han tabe 167,000 Kr. paa dem efter en almindelig Vurdering. Jeg kan ikke se, hvor Fejlen i disse Tabeller ligger, men der er ikke Tvivl om, at der er en Fejl i dem paa en eller anden Maade, ellers kunde de ikke føre til saadanne Resultater. En Ting er ganske iøjnespringende, og det er, at man ikke kan skære alle over een Kam. Der er Fæstere, der har givet over 12,000 Kr. i Indfæstning, og de fleste af de ældre har givet 400 Rigsdaler. Det er klart, at naar man anvender samme Beregningsmaade for baade de førstnævnte og de sidstnævnte, kommer man til vidt forskellige Resulta-